

6 november 2022, 8e zondag van de herfst, Maranathakerk Den Haag

Bevestiging en intrede Mark van der Laan

1e Schriftlezing : Genesis 12: 1-9

2e Schriftlezing: Marcus 1: 16-20

Gemeente van Christus, 'geloven is met God op weg gaan'. Dat is de kernboodschap van het tweeluik 'De weg van God' en 'De weg van Christus' van broeder John van Taizé. Ik schafte de boeken afgelopen zomer precies twintig jaar geleden aan, toen ik een week in Taizé verbleef, de oecumenische broedergemeenschap in Bourgondië in Frankrijk. De boodschap van die boeken is mij altijd bijgebleven en ik pakte de boeken in de aanloop naar deze dienst weer eens bij.

Het spreken over geloven als het gaan van een weg loopt als een rode draad door heel de Bijbel en speelt zo ook vanaf het begin van de Christendom een belangrijke rol. Een van de oudste aanduidingen voor volgelingen van Jezus is 'mensen van de weg' of 'aanhangers van de weg', een term die we in het boek Handelingen tegenkomen¹. Het is een term waar dynamiek in zit; christen zijn is het gaan van een weg, is onderweg zijn, geloven is een pelgrimstocht. Het is misschien wel juist dit aspect wat maakt dat pelgrimeren al eeuwenlang nauw verbonden is met de christelijke traditie. Want als geloven een pelgrimstocht is, dan helpt het ook om ook letterlijk als pelgrim op weg te gaan, bijvoorbeeld naar Santiago de Compostella. Op weg zijn doet iets met je. De omgeving verandert voortdurend, steeds krijg je nieuwe perspectieven voor ogen; het verbreedt je blik en helpt je tegelijkertijd naar binnen te keren.

In de coronatijd ontdekten veel predikanten de waarde van het wandelpastoraat. Je hebt een ander gesprek wanneer je met elkaar wandelt. Je bent letterlijk in beweging en je zintuigen worden geprikkeld, wat kan helpen om te verwoorden wat je voelt. Je ziet een boom met een afgebroken tak en zegt; 'dat ben ik.' Een klaproos tussen het beton wordt een beeld van hoop.

Het Oude en het Nieuwe Testament staat vol verhalen van mensen die op weg zijn. We hoorden zojuist hoe de Heer tot Abram zegt dat hij op weg moet gaan. Abram was samen met zijn vader Terach, zijn neef Lot en zijn vrouw Sarai ooit weggetrokken uit zijn geboortegrond, de stad Ur van de Chaldeeën, op weg naar Kanaän, maar de reis stopt in Charan; eenmaal daar aangekomen, bleven ze daar wonen. Terach stief in Charan. En dan wordt Abram weggeroepen uit Charan. Hij moet verder trekken, hij wordt in beweging gezet, met een belofte voor ogen: de Eeuwige zal hem tot een groot volk maken en hem zegenen.

In het Evangelie lezen we over Jezus die Simon, Andreas, Jacobus en Johannes achter hun visnetten wegreep. In een paar regels wordt een ingrijpende verandering in hun leven geschetst. Jezus ziet hen, Hij roept hen, en ze gaan, achter hem aan. Ze worden mensen van de weg en als vissers van mensen mogen ze nu ook anderen oproepen om Jezus te volgen, om met Hem op weg te gaan. 'Ik ben de weg', zegt Jezus elders in het Evangelie; 'Ik ben de weg en de waarheid en het leven.'

¹ Handelingen 9:2

Nu kan bij het idee van het geloof als pelgrimstocht het idee ontstaan dat de bestemming meer waarde heeft dan de weg ernaar toe. Maar uit het verhaal over de roeping van Abram kunnen we niet de conclusie trekken dat het einddoel van de weg belangrijker is dan de weg erheen.

Het is bijvoorbeeld veelzeggend dat het beloofde doel van de weg maar heel summier wordt beschreven: een land, een nageslacht, een zegening die universeel zal worden. Liever dan de concrete werkelijkheden die gaan komen op te sommen, onderstrepen de woorden van de Heer wat er de samenhang aan geeft: Zijn handelen en Zijn aanwezigheid.

We vinden een overvloed aan werkwoordsvormen in de eerste persoon, met God als onderwerp: *Ik* zal je wijzen, *Ik* zal maken, *Ik* zal zegenen, *Ik* zal groot maken. Deze aanwezigheid en deze activiteit van God zijn niet voorbehouden aan een toekomst die nog oneindig ver weg is. Die toekomst begint nu al, met het eerste woord dat Abram hoort: de uitnodiging om alles achter te laten.

Dit is dus niet zomaar een trekkersbestaan, waarover we hier lezen. De tocht van Abram is het tegenovergestelde van een trekken zonder samenhang of doel; hij bestaat uit een 'gaan naar'. In de Bijbel staat dit in contrast met zwerven, wat in de Bijbel in verband wordt gebracht met een leven dat afgesneden is van God als de bron van het leven. Het verhaal over de roeping van Abram staat zo in groot contrast met het verhaal over de toren van Babel, wat treffend genoeg vlak voor het verhaal over de roeping van Abram is geplaatst. Menselijke hoogmoed leidt daar tot de opsplitsing en verstrooiing van het menselijk geslacht. God nodigt Abram echter uit om naar een nieuw land te trekken om er gezegend te worden en beloofd hem bovendien dat Hij met hem mee zal trekken. Het 'Verstrooid worden' van Babel wordt een 'trekken naar', de verwarring van Babel gaat over in een opnieuw gezegend worden. Vanuit de chaos opent God de Heer een nieuwe weg.

Abram trok weg, zo lezen we. Hij waagt het met de belofte van God de Heer dat Hij met hem mee zal trekken. Dit vertrouwen van Abram in de Heer is zo iets als een eerste definitie van wat de Bijbel onder 'geloof' verstaat; geloven is met God op weg gaan.

Eenmaal op weg is dat een weg met vallen en opstaan. Nota bene direct na het verhaal over de roeping van Abram lezen we meteen dat zijn vertrouwen op de belofte van God wankelt.

Een hongersnood brengt hen in Egypte en Abram gaat al gauw op zoek naar oplossingen die binnen zijn eigen mogelijkheden liggen. 'Zeg maar dat je mijn zuster bent', zegt hij tegen Sarai, 'dan loopt mijn leven misschien geen gevaar.' Zo gaat dat kennelijk; met God op weg gaan is soms een weg van vertrouwen tegen de klippen op.

Iets daarvan benoemde ook de Nederlandse theoloog Kornelis Heiko Miskotte in de laatste preek die hij hield op een Adventszondag in 1970. Miskotte benoemt de weg die als een rode draag door heel de Bijbel loopt en die zo kenmerkend is voor het geloof als *de weg der verwachting*, en het geloof beschrijft hij als een vertrouwend gaan in de weg der verwachting. De kerk die wekelijks de Bijbelse teksten spelt, zal zich altijd op de weg van de

verwachting bevinden, zo zei hij. Hij beschrijft hoe in het Bijbels getuigenis die verwachting nooit uitdooft, hoezeer ze ook aangevochten wordt.

De bevrijding uit Egypte gaat over in ballingschap, de tempel in Jeruzalem wordt verwoest, de weg van Jezus leidt tot zijn dood aan het kruis, maar de verwachting dooft nooit uit.

Wat is dan die verwachting die nooit uitdooft? In mijn eigen woorden zeg ik dan: die verwachting is dat God altijd nieuwe wegen opent, waar menselijkerwijs alles verloren lijkt. Staande voor de zee met de aanstormende Egyptenaren in de rug, baant God de Heer letterlijk een begaanbare weg voor het volk Israël, daar waar geen weg leek te zijn. De weg van Jezus eindigt niet aan het kruis, Zijn weg gaat door de dood heen, met Pasen opent God voor de mens een nieuwe weg, een weg ten leven.

Uit die verwachting leven we als kerkgemeenschap, met vallen en opstaan. En daar hebben we elkaar bij nodig. Om hier wekelijks verzameld rond de Schriften, ons leven in het licht van het Bijbels getuigenis te leren zien. Om wanneer onze levensweg stokt, wij geen begaanbare weg meer voor ons zien, maar tegen een blokkade of een afgrond aankijken, we met elkaar uit de Schrift telkens opnieuw maar weer nieuwe hoop en opstandingskracht mogen putten.

Dat we zo als gemeenschap de komende tijd samen met God op weg gaan, nu onze wegen elkaar hebben gekruist en wij in deze dienst aan elkaar zijn verbonden. Ja, dat we samen met God op weg gaan. Met elkaar week in week uit de Schriften spellend. De hoop die in ons is levend houdend, met elkaar de liefde en het leven vierend, met elkaar delend in vreugde en verdriet. In het vertrouwen dat God altijd nieuwe wegen opent, in deze wereld, in onze gemeenschap en in ons leven.

Iedereen zoekt U, jong of oud,
speurend langs allerlei wegen:
kronkelig, vreemd, of recht vertrouwd-
meester, waar kom ik U tegen?
Eens vindt U ons, bij dag of nacht,
moe van onszelf en zonder kracht,
dorstend naar liefde en zegen.
Amen

